Ner 215. ROK 1845. SOBOTA 20 WRZEŚNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery. numer pojedynczy groszy dziesięć.

# GAZETA KRAKOWSKA.

## OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

| Dzień | godzina | Bar. do 0° R. w miar. paryz. | Stop. ciepła podł. Reau. | Psychometr | Wiatr | Stan Atmosfery | Zjawiska napowietrzne i różne uwagi |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 6 | 27" 4, 960 | † 8. 5 | 3, 93 | PPn. Zachodni słaby | Pogoda z Chmurami | |
| 19 | 2 | 4 540 | + 18. 6 | 5, 57 | WPn. Wschodni ,, | ,, | |
| | 10 | 5, 702 | + 13, 7 | 5, 30 | ZPn. Zachodni średni | Chmurno | |

## Wiadomości zagraniczne.

— *Warszawa* 13 *Września.* —

Zawczoraj jako w doroczną uroczystość Imienin Jego Ces. W. Cesarzewicza Następcy Tronu W. X. Alexandra Mikołajewicza, tudzież urodzin Jéj C W. W. Xiężniczki Olgi Mikołajewny, oraz w święto orderu św. Alexandra Newskiego, odbyły się o godz. 9 rano we wszystkich świątyniach tutejszych wszelkich wyznań, solenne nabożeństwa, a następnie w soborze prawosławnym św. Trójcy, w obec urzędników władz wszelkich, tak wojskowych jako i cywilnych, i licznie zgromadzonego ludu, odprawioną była liturgia św., zakończona wzniesieniem do Przedwiecznego błagalnych modłów za ukochanego Monarchę, jako też całą Najjaśniejszą Familię. Wieczorem dane było widowisko bezpłatne w teatrze wielkim, a miasto całe rzęsiście było oświecone.

Cesarskim ukazem, do kapituły orderów rossyjskich Cesarskich i Królewskich, w dniu 9 czerw. r. b. wydanym, Najmiłościwiéj mianowany został kawalerem orderu św. Włodzimierza kl. 3ciéj, znajdujący się przy naczelniku Inżenierów Armii czynnéj, zostający w batalionach saperów, jenerał-major Staniukowicz.

JW. Rz. radca Stanu Eliaszewicz, onegdaj wyjechał na kilka tygodni do Rossyi. Znakomite osoby, koledzy i przyjaciele, odprowadzili go za Pragę, życząc serdecznie szczęśliwego powrotu.

Wydana niedawno rozprawa pod tytułem: *Przyszłość Kolei żelaznych dla Europy*, szczególną zwraca na siebie uwagę zupełnie nowemi pomysłami o wolności handlu. »Wynalazek kolei żelaznych, mówi autor, porusza całą Europę do nowego rodzaju życia, do zupełnie nowego porządku stósunków między narodami, nawet do nowéj jeografii. Powrót do wolnego handlu staje się, jeżeli nie pierwszym niezbędnym skutkiem podobnéj reformy, przynajmniéj loicznem podobieństwem i dosyć słuszną nadzieją. Dotąd ekonomia polityczna rozprawiała o tém systemacie, jako o pięknym urojeniu. Wschodzi jutrzenka tego czasu, kiedy być może pomysł oderwany zjawi się w kształcie urzeczywistnionéj prawdy.« Tę myśl autor szczegółowo rozwija, w całéj swéj rozprawie.

Kłótnia małżeńska stała się przyczyną nader smutnego przypadku; w ostatnim dniu zeszłego miesiąca, w gminie Szczyt, włościanin będąc podpiłym, pokłócił się z żoną, a schwyciwszy drewno chciał niem cisnąć w żonę; lecz zamiast w nią, trafił w 2letnie dziecko, które ona miała na ręku; biedna dziecina nazajutrz umarła.

— *Petersburg* 29 *Sierpnia.* —

We czwatek, dnia 4 wrześ. NN. Cesarz i Cesarzowa, oraz J. C W. W. Xiężniczka Olga, z orszakiem, wyjechali z Gatczyna traktem Białoruskim.

W sobotę, d. 18 sierpnia JO. Xiąże Fryderyk Hesseński z orszakiem swym odpłynął na parostatku *Naslednik* do Lubeki.

— *Bruxella* 2 *Września.* —

Z Antwerpii piszą pod dniem 31 sierpnia: »Dziś po południu przybył tu arcyxiążę Fryderyk austryacki parostatkiem hollenderskim. Poseł austryacki w towarzystwie jenerała Goblet i hr. d'Alviella, adjutanta króla belgijskiego, udał się na pokład dla powitania dostojnego podróżnego. Wojska i muzyka utworzyły szpaler, przez który arcyxiążę udał się do pałacu.«

Wczoraj około godziny 10 rano arcyxiążę przybył do Bruxelli. Minister i urzędnicy dworu królewskiego złożyli mu swe uszanowanie. Po śniadaniu zwidził arcyxiążę osobliwości stolicy i pałac królewski. Dziś rano odwieziony został pojazdami dworskiemi do północnéj kolei żelaznéj, na któréj w dalszą udał się podróż do Niemiec.

Z Antwerpii piszą pod dniem 1 września: Goniec przybyły z Koburga do Bruxelli przy-

wiózł wiadomość, że królowa Wiktorya i xiążę Albrecht udadzą się prosto z Kolonii do Antwerpii, gdzie przybędą dnia 6 września. Królestwo belgijscy przybędą z całym swoim dworem dla przyjmowania królowéj, dla któréj dany będzie obiad w pałacu królewskim. Dwór nocować będzie z dnia 6 na 7 w Antwerpii, a królowa angielska uda się na nocleg na jacht królewski, aby zaraz rano o godzinie 7 odpłynąć do Anglii.

Lekarskie towarzystwo w Antwerpii mianowało kommissyę, dla zbadania zmian w chemicznym składzie ziemniaków, aby odkryć wpływ, jaki chore ziemniaki wywierać mogą na zdrowie ludzkie.

— *Paryż* 3 *Września.* —

Xstwo Nemours przybyli dnia 28 sierpnia do Luz, zkąd po zwidzeniu miejsc okolicznych wyjechali d. 30 do Bajonny.

Do Brest przybyła szwedzka wojenna korweta *Karlskrona*, która przywiozła kosztowną broń w podarunku od króla szwedzkiego dla xcia Aumale.

W sobotę po południu ukazała się parowa fregata *Pluton* w zatoce Havru. Miała na pokładzie xcia Joinville, któremu towarzyszyli minister budowli publicznych, pan Dumon i hr. Houdetot adjutant królewski. Powrócił on od brzegów angielskich gdzie zwidził kilka portów.

Dnia 31 z. m. pochowany tu został z wielką uroczystością wynalazca maszyny do przędzenia lnu, Filip Girard. Jako kawalerowi orderu legii honorowéj towarzyszył przy exportacyi oddział 74go pułku z całą muzyką. Wiele znakomitych osób, fabrykantów i robotników towarzyszyło zwłokom jego. P. Girard był protestantem, duchowny tego wyznania dopełnił obrzędu religijnego.

Za kilka dni z powództwa akademii umiejętności uda się ztąd kommissya do Mexyku, gdzie w roku 1807 odkryte zostały w lesie rozwaliska starożytnego miasta, których bliższe rozpoznanie jest celem téj missyi. Prócz tego kommissya ta ma zwidzić Antylle, i rozpoznać czy związek okrętowy między oceanem Atlantyckim i Spokojnym może być osiągniony za pomocą jezior Nikaraguy. Ta związkowa linia byłaby wprawdzie dłuższa niż przez międzymorze Panama; sądzą jednak, że jéj wykonanie z mniejszemi trudnościami jest połączone.

— *Dnia* 4 *Września.* —

Xżę Aumale miał dnia 1 września wyjechać z zamku Belfort tylko w towarzystwie jednego adjutanta do granicy hiszpańskiéj, aby z bratem swoim, Xciem Nemours, udać się do Pampelony. W czasie 8dniowéj nieobecności jego jenerał Tallandier będzie miał dowództwo w obozie pod St. Medard. Królowa Izabella wyjechała dnia 29 sierpnia z Mondragon do Bilbao, gdzie zabawiwszy dwa dni, uda się dnia 1 września do Azcoita, d. 2go do Tolozy, a 3go przybędzie do Pampelony.

Francuzka eskadra ewolucyjna na morzu Śródziemnem, powróciła dnia 31 sierpnia do Tulonu, i admirał Leblanc miał dnia 1go września odbyć przegląd i mustrę wszystkich okrętów.

Od kilku dni uwijają się często gońce między Paryżem i dworami rzymskiem i neapolitańskim. Dwaj wyżsi urzędnicy ministerstwa spraw zagranicznych wyjechali spiesznie do Włoch. Dzienniki legitymiczne twierdzą, że rząd w swych układach z stolicą Apostolską, bardzo niepomyślne otrzymał nowiny. *Journal des Débats* donosi przeciwnie, że rząd papiezki większą część ceł wchodowych na obce towary zniżył o 50 do 60 proc. Coraz więcéj górę biorący handel przemytniczy, który się wcale nie dał przytłumić, miał tę zmianę zpowodawać. Sukna, kaźmierki i inne wełniane materye, mają odtąd zamiast 60 płacić tylko 20 szkudów od centnara. Cukier w miejsce 16 fr. 20 cent., płacić będzie 9 fr. 70 cent. i t. p.

Z Brestu piszą pod d. 29 sierpnia: korweta *Sekwana* miała z wojskiem odpłynąć do Oceanii, gdy telegrafem nadszedł przeciwny rozkaz. Zarazem dowiedziano się o przybyciu do Tulonu z wysp Marquezas fregaty *la Charte*. Sądzą, że przywiezione przez nią wiadomości zpowodowały zwłokę odjazdu korwety *Sekwany*.

Marszałek Bugeaud donosi pod d. 15 i 19 sierpnia o zwycięztwie wyprawy wysłanéj przeciw Szeryfowi w Bu-Maza.

Doniesienia o żniwach w departamentach brzmią pomyślnie, i ceny żywności znowu spadają; ale w sześciu północnych departamentach ziemniaki dotknięte chorobą zniszczały.

*Journal des Débats* ma zamiar jeszcze więcéj powiększyć swój format, a cenę prenumeracyjną zmniejszyć z 80 na 60 franków.

Król ma sobie życzyć, aby Treport, tylko o cztery strzały karabinowe od zamku Eu odległy, podnieść do wielkiego portu handlowego i nazwać go Philippe-Port (Port Filipa).

P. Thiers przybył przez Bajonnę do Hiszpanii, udając się najprzód do Pampelony.

W Troussebourg pod Honfleur spaliły się wielkie tartaki wraz z ogromnemi zapasami drzewa i desek za 200,000 franków.

P. Lamartine wygrał w ostatniéj instancyi process z nabywcami płodów wszystkich literackich. Wchodzi przeto znowu w posiadanie wszystkich swoich wydanych i niewydanych jeszcze dzieł. Historyę Girondystów sprzedał panu Cocquebert w Paryżu.

Rada municypalna w Bordeaux uchwaliła dla wdów i sierot po zginionych w ostatnim pożarze pompierach z pożarnéj kommendy, pensye po 1000, 800 i 500 fr. wynoszące. Prócz tego przeż dobrowolne składki zebrano dla nich 40,000 fr.

— *Londyn* 3 *Września.* —

Xżę Cambridge uda się w tym tygodniu w podróż do Niemiec.

Xżę Piotr Oldenburgski przybył z małżonką swoją przed kilku dniami do Londynu.

W tych dniach uwięziony został jeden człowiek

zaledwie 34 lat mający, który pojął jednę po drugiéj cztery żony, dotąd wszystkie jeszcze przy życiu będące.

— *Hiszpania.* —

Dnia 27 sierpnia, królowa Izabella wraz z matką swoją zwidziły fabrykę broni w Placencyi, miasteczku w poblizkości Mondragon położonem. Dnia 29 opuściła familia królewska to ostatnie miasto, w celu udania się do Bilbao zkąd dnia 1 września wyjechać miała do Pampelony. Pierwszy nocleg w téj podróży ma być w Azcoytia, gdzie przygotowane są dla niéj pokoje w pałacu xcia Granady de Ega, granda hiszpańskiego, byłego kapitana gwardyi przybocznéj a w końcu ministra woj. y Don Karlosa. W tym samym pałacu odbył się przed 7 czy 8 laty obrząd zaślubin Don Karlosa z xiężniczką Beira, teraźniejszą jego małżonką. D. 2 wrześ. miała w tém mieście familia królewska oglądać kościół i kollegium Jezuitów, oraz dom w którym się urodził założyciel zakonu Jezuitów, św. Ignacy Lojola. Dnia 3 września odbyć się ma wjazd do Pampelony. Na całéj drodze od Irun do Pampalony poczyniono wszelkie przygotowania na świetne przyjęcie królewiczów francuzkich.

— *Konstantynopol* 20 *Sierpnia.* —

Xżę Montpensier będzie w niedzielę na wielkiéj dyplomatycznéj uczcie u pana Bourqueney w Terapii, a na sobotę następnego tygodnia przygotowuje tenże poseł świetny bal na cześć królewicza.

O upadku Risa Paszy opowiadają teraz co następuje: Ulemowie, należący do jego najzaciętszych nieprzyjaciół, użyli za narzędzie swoje brata cesarza, który przez służącego swego podał prośbę do sułtana o podwyższenie mu apanażów. Sułtan przyjął prośbę i owego służącego posłał do Risa Paszy, aby stosowny wygotował firman. Ale służący, mając polecenie aby pismo to samemu tylko sułtanowi osobiście doręczył, udał się najprzód do swego pana, który rozgniewany do najwyższego stopnia, podarł podpisaną przez sułtana prośbę. Jednocześnie kazał się w seraju zameldować sułtanowi, który go przyjął dla wysłuchania prośby jego. Brat, zwykle bardzo uniżony, odezwał się tonem dotąd w seraju niesłyszanym: przedstawił cesarzowi w przykrych wyrazach, że to nie po bratersku, aby jego interesa składać w ręce takiego nikczemnika, człowieka, dla którego każda zbrodnia jest łatwą rzeczą; potem zaczął opowiadać sułtanowi różne rzeczy o Risa Paszy, którym jednak cesarz nie bardzo chciał wierzyć. Już zdawało się, że zamierzony cios chybi, gdy nadszedł Fethi Achmed Pasza, od którego sułtan dopiero jaknajsurowiéj zażądał zdania, czy to oskarżenie jest prawdziwe lub nie. Fethi Achmed Pasza potwierdził wszystko, poczem zaraz sułtan postanowił usunąć ulubieńca swego. »Ale dla czegóżeście mi tego pierwéj nie powiedzieli?« zapytał się sułtan. — »Ponieważ, odparł Fethi Achmed Pasza, żaden z nas nigdy nie mógł przyjść na posłuchanie bez Risa Paszy.« Tym sposobem upadł Risa Pasza, a zarazem wydał sułtan rozporządzenie, że odtąd wszyscy Paszowie, jeżli tego żądać będą, mają być do niego przypuszczeni; nadto urządzono w seraju oddzielne biuro, gdzie cesarz przybywa w oznaczonych dniach tygodnia dla udzielenia posłuchania. — Zresztą los Risa Paszy jest pomyślniejszy niż się spodziewano, wygnanie bowiem jego do Koniah zostało zniesione, może mieszkać w pałacu swym nad Bosforem i pobiera miesięcznéj pensyi 30,000 piastrów. Majątek jego został wprawdzie skonfiskowany, ale zapewne większa część jego a może i cały zostanie mu zwrócony.

— *Od granicy tureckiej* 24 *Sierpnia.* —

Cały paszalik Bagdadzki jest w poruszeniu. Nedzib Pasza, namiestnik téj prowincyi, fanatyczny turek, znany zdobywca świętego miasta Kerbela, po krwawéj bitwie strącił dziedzicznego gubernatora Solimanii, Ahmeda Paszę z jego posady, gdy ten kazał uciąć głowę posłannikowi Nedziba, który miał go wezwać, aby się osobiście stawił przed namiestnikiem. W prawdzie osadził Nedzib na téj posadzie brata Ahmeda, ale bez skutku. — Kurdy w okolicy Mossulu są także w powstaniu, a Arabia trapiona buntami. Nie lepiéj dzieje się w Albanii i Bośnii; szczególniéj system rekrutowania nie może jeszcze w tych prowincyach być w wykonanie wprowadzonym.

— *Neapol* 23 *Sierpnia.* —

Xżę Albrecht pruski przybył tu wczoraj, dla używania kąpieli w Castellamare.

Wezuwiusz po kilku dniach wypoczynku, wyrzuca znowu lawę, którą wyraźnie widać z Neapolu, gdyż ostrokrąg codziennie się podwyższa.

— *Washington* 26 *Lipca.* —

Zdaje się że rząd Stanów Zjednoczonych szczerze wierzy w wypowiedzenie wojny przez Mexykanów. Dwa wojenne parpoływy *Mississipi* i *Princeton* otrzymały rozkaz połączenia się z flotą naszą na odnodze Mexykańskiéj. Nie przesadzę, jeżeli powiem, że sama jedna parowa fregata *Princeton* jest mocniejszą od całéj floty mexykańskiéj. Objętość jéj wynosi tylko 600 beczek, ale ma 24 dział 32 funtowych i 2 działa olbrzymie 125 funtowe. Zresztą wygląda mniéjsza od zwykłego statku pocztowego lub średniego kupieckiego. Parowa fregata *Mississipi* ma 6 dział *à la Paixhans* 68 funtowych. Cała flotylla nasza uzbrojona na przypadek wojny przeciw Mexykowi, ma 200 dział, z których najmniejsze 24 funtowe. Jestto dla Mexyku więcéj jak 3 razy dostatecznem. Cała zaś marynarka Mexykańska, która prócz tego w bardzo smutnym znajduje się stanie, składa się z 2 parowych fregat, 3 brygów, 3 szonerów i 5 statków kanonierskich, które wszystkie mają na pokładach swoich 3 działa 68 funtowe, 4 d. 32 funtowe, 5 d. 24 funtowych, 20 d. 18 funtowych, 13 d. 12 funtowych, i jeden moździerz; razem 46 dział. Cała więc ta flota mogłaby być łatwo zniszczo-

ną przez jednę amerykańską fregatę parową *Pirnceton.*

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

*Od dnia 19 do dnia 20 Września.*

Tischendorf Karol, Wodzicki Władysław hr., Eigenfeld Adela ob., z Polski. -- Jaworski Adam z żoną, Jazwiński Alexander ob., Olfinowski ob., Gołembiowska ob., z Galicyi; -- Jaworznicka Ludwika; z Pruss;

*Wyjechali z Krakowa.*

Boduszyński Ignacy, Sokołowski Leon, Orłowska Felicya, Lgocki Serafin, do Polski; -- Pisarzowski Józef, do Galicyi; -- Biegeleben, Stummer Jan z żoną, do Pruss.

# Doniesienia Urzędowe.

*Obwieszczenie.*

*Nro.* 5745.

WYDZIAŁ DOCHODÓW PUBLICZNYCH I SKARBU W SENACIE RZĄDZĄCYM

*Wolnego Niepodległego iściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.*

Upoważniony przez Senat Rządzący uchwałą z dnia 12go b. m. i r. Nr. 4547 D. G. S. podaje do publicznéj wiadomości, iż w dniu 6 Listopada r. b. od godziny 10 z rana w biórach Wydziału Dochodów Publicznych i Skarbu odbywać się będzie licytacya *in plus* na wypuszczenie trzechletnie, poczynając od 1 Stycznia r. p. 1846, dochodu lądowego od budowania galarów na brzegach Wisły i gruntach do Ekonomii Czernichowskiej należących. Cena pierwszego wywołania czynszu rocznego w kwocie złotych polskich 755 groszy 15 jest oznaczoną, to jest: ta sama jaka dotąd z téj dzierżawy opłacaną była. Chęć licytowania mający zaopatrzeni w *vadium* w kwocie złotych polskich 80 zechcą w terminie i miejscu wyż oznaczonem znajdować się, gdzie także o innych warunkach potrzebną powezmą wiadomość.

Kraków d. 18 Września 1845 r.

Z. Senator Prezydujący,
K. Hoszowski

(1r.) Referendarz Senatu J. *Paprocki.*

*Nro.* 8219.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W SENACIE RZĄDZĄCYM

*Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.*

Gdy licytacya na dostawę artykułów żywności w naturze dla więźni kryminalnych, osadzonych w Domu Pracy osób; i aresztantów policyjnych na dzień 18 b. m. w sposobie sekretnych deklaracyi ogłoszona dla braku licytantów do skutku nie doszła, przeto Wydział na dostawę pomienionych artykułów powtórną licytacyą niniejszym ogłasza, i do składania deklaracyj termin po dzień 25 Września r. b. oznacza. Życzący sobie zatem podjąć się takowéj dostawy zechcą najpóźniéj w dniu dopiero wymienionym w czasie między godziną 11 z rana a 1szą z południa, przy zachowaniu formalności obwieszczeniem z dnia 23 Sierpnia r. b. Nr. 7,405 zakreślonych składać deklaracye opieczętowane na ręce Senatora w Wydziale Spraw Wewnętrznych Prezydującego i w takowych oznaczyć cenę za jaką na każdą osobę artykuły żywności w naturze obowiązują się dostarczać przez rok jeden od 1go Października r. b. do 30 Września 1846 roku rachując.

Kraków d. 19 Września 1845 r.

Senator Prezydujący,
KOPFF.
Referendarz L. *Wolff.*

Prawnie zajęta stolarszczyzna, zwierciadła, zegar stołowy, drugi ścienny, naczynia szklane, piec żelazny, magiel i dorożka, będą d. 23 b. m. i r. o godzinie 10 z rana w kamienicy w Krakowie pod Nr. 439 stojącéj, przez publiczną licytacyą sprzedane.

Kraków dnia 18 Września 1845 r.

*Dziarkowski* K. S.

# Doniesienia prywatne.